

การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

นายวีระศักดิ์ เนมินทร์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปีการศึกษา 2559 คัดเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน และดำเนินการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 210 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .947 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

หลักธรรมาภิบาล การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทนำ

หลักธรรมาภิบาลเป็นกุญแจสำคัญในการนำไปสู่การฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นหลักการสำคัญที่องค์การระหว่างประเทศใช้เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศยากจนหรือประเทศที่กำลังพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 97) และมีความเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ

*สาขาการบริหารการศึกษา

สังคม และการเมือง หากสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ นั้นหมายถึงการได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมมากยิ่งขึ้น (ประพัฒน์ โปธิวรคุณ, 2544, หน้า 1-5) ซึ่งถือได้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับทั้งในภาครัฐและเอกชน ในเรื่องการเปิดเผย ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจ (อานันท์ ปันยารชุน, 2541, หน้า 47)

โดยหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ซึ่งได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการศึกษาของไทย ซึ่งได้บัญญัติให้สภาพปฏิรูปแห่งชาติเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาเป็นหนึ่งในหลายด้านที่ต้องปฏิรูปให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม และสอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าได้มีการปฏิรูปการศึกษารอบสอง หรือที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้วกว่า 8 ปี แต่พบว่าปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยโดยรวมยังคงเป็นปัญหาโดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา คุณภาพผู้เรียน ด้านครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา ด้านการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง ไม่เกิดความเท่าเทียม และด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ (เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 2) ดังนั้นคณะทำงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจึงได้ร่าง Roadmap ปฏิรูปการศึกษา (ร่าง Roadmap ปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2558-2564, 2558, หน้า 23)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความเสมอภาค เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งระดมและจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาล และจากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1, 2558, หน้า 26)

โรงเรียนในฐานะองค์กรของรัฐและเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เล็กที่สุดเป็นองค์กรพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างเสริมคุณลักษณะผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติงานในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ผู้บริหาร ครู จึงเป็นแบบอย่างและเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกละเกิดความละเอียดต่อการกระทำผิด ประพฤติมิชอบ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักความรับผิดชอบต่อหลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งเน้น

ฉันทามติ หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ และหลักนิติธรรม ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาการจะบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องมีการบริหารรูปแบบใหม่ จัดหาทรัพยากรทางวิชาการและข้อมูลสารสนเทศ เน้นการบริหาร โดยองค์คณะบุคคล ฟังตนเอง มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบมีอิสระมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการประเมินตรวจสอบเป็นระยะ ๆ อย่างโปร่งใส ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีศักยภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถ มีความรู้ ความเข้าใจแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาโรงเรียนให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวปฏิบัติ (ธีระ รุญเจริญ, 2548, หน้า 108-109) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การบริหารงานที่ไม่โปร่งใส คุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถประสานความร่วมมือที่ดีให้เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนได้ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ และทำให้คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2558, หน้า 38)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการบริหาร การพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในเขตพื้นที่บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 447 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จาก 8 โรงเรียน จำนวน 210 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม (The Rule of Law)

2.2 หลักคุณธรรม (Morality)

2.3 หลักความโปร่งใส (Accountability)

2.4 หลักความมีส่วนร่วม (Participation)

2.5 หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)

2.6 หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 447 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 ได้จำนวน 210 คน ด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน และดำเนินการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยครูเพศชาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 เพศหญิง จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 วุฒิกการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 69 วุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31 และประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วยแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 มี 6 ด้าน จำนวน 42 ข้อ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ด้านหลักคุณธรรม (Morality) ด้านหลักความโปร่งใส (Accountability) ด้านหลักความมีส่วนร่วม (Participation) ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) และด้านหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) รวมไปถึงข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .947 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตัวเองจำนวน 210 ฉบับ ระหว่างวันที่ 23 เมษายน- 4 พฤษภาคม 2559 และนัดวันและเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้แบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และวุฒิการศึกษา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส (Accountability) ด้านหลักคุณธรรม (Morality) ด้านหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) ด้านหลักความมีส่วนร่วม (Participation) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการส่งเสริมและมีการตรวจสอบการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบุรณ์ หลัทธิพิศ (2557, หน้า 103-116) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา ตามตัวแปรเพศและประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของอินันท์ ลิ้มกุล (2557, หน้า 57-62) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม (The Rule of Law) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีการกำหนดกรอบของการปฏิบัติงานตามบริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านกฎของการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาก็มีการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนในด้านการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวิดี อุทัยกรณ์ (2559, หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากและอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม (Morality) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม (Morality) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในกลุ่มของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนในฝัน โรงเรียนคุณธรรม และโรงเรียนดีประจำตำบลครบ ร้อยละ 100 ดังนั้นการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ทำการศึกษาก็แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานด้วยหลักคุณธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557, หน้า 88-91) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส (Accountability) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส (Accountability) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาภายใต้การควบคุมและการติดตามของสำนักงานเขตอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่โปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบุญณ์ หลักทรัพย์ (2557, หน้า 103-116) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์

ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม (Participation) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ด้านหลักความมีส่วนร่วม (Participation) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการเน้นหลักการทำงานที่มีส่วนร่วมจากทุกส่วนในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอินันท์ ลิ้มกุล (2557, หน้า 57-62) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าในหลักความมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะมีการกำหนดหน้าที่ในการรับผิดชอบงานภายในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาจะรู้หน้าที่และเกิดการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของระวีพันธ์ สอทองโชติหิรัญ (2558, หน้า 97-103) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จากการศึกษาพบว่าความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในด้านหลักความรับผิดชอบต่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากด้วยสภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต 1 จึงมีกรอบของงานที่ไม่แตกต่างกับโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน ดังนั้นในการปฏิบัติงานจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของการใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ภายใต้งบประมาณที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557, หน้า 88-91) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลัก

ชมรมภิกษุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักชมรมภิกษุ ด้านหลักความคุ้มค่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักชมรมภิกษุในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะมีการมอบหมายงาน โดยพิจารณาจากความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักชมรมภิกษุในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานี ดิจ (2557, หน้า 108-114) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักชมรมภิกษุของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา พบว่าระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักชมรมภิกษุของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา จำแนกตามเพศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักชมรมภิกษุในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะมีการมอบหมายงาน โดยพิจารณาจากความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักชมรมภิกษุในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาภรณ์ ไสงเสริม (2557, หน้า 101-113) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนตามหลักชมรมภิกษุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักชมรมภิกษุของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเมื่อเปรียบเทียบความ

คิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะมีการมอบหมายงาน โดยพิจารณาจากความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระวิพันธ์ สอทองโชติหิรัญ (2558, หน้า 97-103) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ผู้บริหารมีการยึดหลักและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
2. ด้านหลักคุณธรรม (Morality) ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนสุจริตอยู่เสมอ ขยัน ซื่อสัตย์จริงใจ และมีความเที่ยงตรงในการทำงาน
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Accountability) ผู้บริหารมีการชี้แจงในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละเดือน รวมทั้งมีการตรวจสอบการทำงานและประเมินการทำงานอย่างโปร่งใส
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม (Participation) ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ครูอัตราจ้างได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานต่างๆ ในโรงเรียน
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) อยากให้ครูและผู้บริหารรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบในการทำหน้าที่ต่างๆ และควรติดตามในการทำงานในแต่ละครั้ง

6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่พัสดุมีการวางแผนในการใช้วัสดุ และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆอย่างคุ้มค่ามากที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อครูในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3. ควรศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2548). *สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ประพัฒน์ โพธิ์วรรณ. (2544). *หลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการ ปฏิรูป การศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาในกลุ่ม อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย บูรพา.
- มป. ร่าง *Roadmap ปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ.2558-2564)*. (2558). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559. จาก: http://www.edreform.moe.go.th/home/doc/presenthead_1jul57Dd.pdf.
- มานี ดิจ (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา*. วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557) . *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระ บรมราชูปถัมภ์.

- ระวินันท์ สอทองโชติหิรัญ (2558). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ระวินันท์ สอทองโชติหิรัญ. (2558). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- รัตนภรณ์ สิงเสริม (2557). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สมบุญณ์ หลักทรัพย์ (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. (2558). สารสนเทศปีการศึกษา 2558 สพป.นนทบุรี เขต 1. นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2554-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance rating). กรุงเทพฯ: พรีเมียร์โพร.
- อกินันท์ ลิ้มกุล (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวังเหนือวิทยา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). ธรรมรัฐกับอนาคตของประเทศไทย. ในปาฐกถาธรรมรัฐ กับอนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.